

INFORMATÍVNA SPRÁVA O AKTUÁLNYCH AKTIVITÁCH MESTA BANSKÁ BYSTRICA

V OBLASTI ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Informatívna správa o aktuálnom stave aktivít mesta v environmentálnej oblasti nadväzuje za správy o aktivitách v oblasti životného prostredia spracované v predchádzajúcom volebnom období.

Správa bude zverejnená na webovom sídle mesta: <https://www.banskabystrica.sk/zivot-v-meste/klimaticka-zmena/>

Text obsahuje aktuálny odpočet vybraných projektov a činností a informácie o niektorých nových aktivitách v oblasti životného prostredia, ktoré mesto Banská Bystrica uskutočňuje, podporuje, alebo sa na nich podieľa.

- **KLIMATICKÁ ZMENA, ZELENÁ A MODRÁ INFRAŠTRUKTÚRA**

PROJEKT REAKCIA NA ZMENU KLÍMY MESTA BANSKÁ BYSTRICA

V rámci klimatických aktivít mesta, bol ukončený projekt Reakcia na zmenu klímy mesta Banská Bystrica (kód ACC01P02; program SK-Klíma; výzva „Akčné plány na zmierňovanie a prispôsobovanie sa zmene klímy implementované miestnymi orgánmi v mestských územiach (ClimaUrban)“). Projekt bol spolufinancovaný z Finančného mechanizmu Európskeho hospodárskeho priestoru 2014 – 2021 a štátneho rozpočtu Slovenskej republiky, dofinancovaný z rozpočtu mesta. Projekt je v súčasnom období vo fáze finančného vysporiadania v spolupráci so Správcom programu MŽP SR. Z projektu sa podarilo komplexne rekonštruovať Materskú školu Šalgotárjanska so zameraním na energetické opatrenia, ako aj vymeniť staré interiérové osvetlenie vo viacerých materských školách za 749 úsporných LED svietidiel. Inštalovaných bolo 633 kusov exteriérových LED svietidiel na Fončorde a v Sásovej, ktorých primárnym cieľom je úspora 50 percent elektrickej energie, čo je v prepočte viac ako 23 ton CO₂ ušetrených za rok. Realizovalo sa 8 dažďových záhrad v areáloch materských škôl, v 5 lokalitách MŠ bola vysadená okrasná a izolačná zeleň a ovocné záhrady. V areáloch škôlok bolo zároveň inštalovaných 15 tienení detských ihrísk a na celkovej ploche sme nahradili nepriepustné povrchy za priepustné v rozlohe 1162 metrov štvorcových. Dosiahne sa tým lepšie zadržiavanie zrážok a zlepšenie manažmentu vody v našom meste. K ďalším zrealizovaným opatreniam patrí výmena starých kotlov za moderné plynové kondenzačné kotly v MŠ Lazovná. V neposlednom rade ide o podporu cyklomobility zamestnancov MsÚ zakúpením 19 elektrobicyklov, 2 elektrokolobežíek a vybudovaním parkovacieho priestoru s nabíjacími stojanmi v areáli úradu. Dôležitou súčasťou projektu bolo aj spracovanie Akčného plánu pre mitigáciu a adaptáciu na zmenu klímy mesta Banská Bystrica, ktorý bol schválený MsZ dňa 10.12.2024.

ZELENÉ STRECHY

Mesto bolo úspešné s projektom Adaptácia zmeny klímy ZŠ Sitnianska 32 – vodozádržné opatrenia, predmetom projektu je vybudovanie zelenej strechy na základnej škole Sitnianska. V mesiaci jún 2025 sa začalo s realizáciou celého projektu. Výška nenávratného finančného príspevku je 1 972 513,75 EUR. Projekt je financovaný z Programu Slovensko 2021- 2027 a rozpočtu Mesta. V rámci projektu bude prebiehať realizácia extenzívnych vegetačných striech a obnova strešného plášt'a formou tepelnej ochrany. Celková plocha strechy určená k rekonštrukcii je 3873,90 m². Realizáciou tohto zámeru sa dosiahne zlepšenie stavebnotechnického stavu budovy, predĺži sa celková životnosť budovy, podporí biodiverzita,lepší mikroklima, zvýši sa podiel zelených plôch,lepší sa energetická hospodárnosť budovy, tým sa prispeje k zníženiu emisií CO₂ a znečisteniu ovzdušia. Realizáciou dochádza k implementácii dôležitých opatrení vyplývajúcich z akčného plánu pre mitigáciu a adaptáciu na zmenu klímy v Meste Banská Bystrica.

OBLASŤ ZELENÉJ ENERGETIKY

Mesto bolo úspešné s 2 veľkými projektami zameranými na komplexnú energetickú obnovu dvoch základných škôl ZŠ Golianová a ZŠ SNP. Na školách budú v roku 2025 vykonané najmä opatrenia na zlepšenie ich energetickej efektívnosti vrátane inštalácie fotovoltických panelov v celkovej sume viac ako 6,1 milióna EUR. Mesto pripravilo ďalšie projekty zamerané na energetickú úsporu a zvyšovanie energetickej efektívnosti na základných školách: Spojová, Pieninská, Ďumbierska, Gaštanová, na ZUŠ Cikkerovej a MŠ Cesta k nemocnici. Je tak pripravovaná a realizovaná historicky najväčšia energeticky orientovaná obnova mestských budov.

ZELENÉ SÍDLISKÁ – ZELENÁ A MODRÁ INFRAŠTRUKTÚRA – PODPORA BIOLOGICKEJ A KRAJINNEJ DIVERZITY

Projekt Zelené sídliská je zameraný na komplexnú revitalizáciu obytných vnútroblokov a sídliskových priestorov v rôznych častiach mesta, s dôrazom na rozvoj a podporu zelenej a modrej infraštruktúry. Je jedným z mnohých zámerov mesta, ktoré majú za cieľ uvádzať do praxe opatrenia v súvislosti s klimatickými zmenami a podporujú systematické plánovanie na území mesta. Investície do zelenej infraštruktúry sú významné z hospodárskeho hľadiska nakoľko sa zachováva schopnosť prírody zmierňovať negatívne účinky zmeny klímy a je nákladovo oveľa efektívnejšie, ako keby sa museli tieto stratené služby nahrádzať oveľa nákladnejšími technickými riešeniami zo strany človeka.

Všetky lokality Zelených sídlisk majú právoplatné DÚR (dokumentáciou pre územné rozhodnutie), konkrétne lokalita Severná, dátum nadobudnutia právoplatnosti dňa 04.11.2024, lokalita Bernolákova, Radvanská, dátum nadobudnutia právoplatnosti dňa 22.10.2024, lokalita Gaštanová, Lipová, Limbová, Povstalecká dátum nadobudnutia právoplatnosti dňa 22.10.2024, lokalita Vansovej dátum nadobudnutia právoplatnosti dňa 06.03.2025, lokalita Magurská - Krivánska-Jeľšový hájik dátum nadobudnutia právoplatnosti dňa 14.02.2025, lokalita Podháj

dátum nadobudnutia právoplatnosti dňa 18.03.2025, lokalita Mládežnícka – Družby – Okružná
dátum nadobudnutia právoplatnosti dňa 20.05.2025

- **ZELEŇ**

INFORMÁCIA O AKTUÁLNYCH AKTIVITÁCH MESTA BANSKÁ BYSTRICA V OBLASTI GENERELU ZELENÉ A AKTUALIZÁCIA STAROSTLIVOSTI O DREVINY

Pri revitalizácii, regenerácii a údržbe jestvujúcich plôch zelene, ako aj pri realizácii novo navrhovaných plôch zelene, sa rozvoj mesta riadi jednak podľa vymedzenia jednotlivých kategórií mestskej zelene v ÚPN mesta, jednak podľa požiadaviek a regulatívov vybraných plôch zelene obsiahnutých v Genereli zelene mesta Banská Bystrica (EKOJET, s.r.o. Bratislava, 2010).

V súčasnosti mesto Banská Bystrica v spolupráci s organizáciou Záhradnícke a rekreačné služby (ZAaRES) a spoločnosťou T-MAPY (dodávateľ riešenia GISPLAN pre mesto) pripravuje postupnú aktualizáciu podkladových vrstiev v GISPLAN-e mesta v časti Príroda a krajina v aplikácii PASPORT ZELENÉ – Ide o aplikáciu pre evidenciu a správu mestskej zelene, ktorá vymedzuje a sčíta plochy určené na údržbu, zobrazuje a eviduje údaje o jednotlivých drevinách (stromy a kríky). Umožňuje aj prípravu a organizáciu údržby zelene. Súčasťou aplikácie je v súčasnosti mapa pasportu zelene, ktorá je „preklopená“ z Generelu zelene mesta Banská Bystrica a vrstva drevín a krov z Dokumentu starostlivosti o dreviny mesta Banská Bystrica (Ekojet,s.r.o., 2010). Postupne sa tieto vrstvy aktualizujú a dopĺňajú o nové informácie:

Aktualizácia Dokumentu starostlivosti o dreviny (DSoD) mesta Banská Bystrica (Etapa I, Etapa II.). Mesto Banská Bystrica v zmysle platnej legislatívy vykonáva údržbu zelene a drevín na území mesta (mestských a verejne dostupných pozemkoch). V rokoch 2009-2010, 2021 - 2022 bol spracovaný dokument starostlivosti o dreviny vo vybraných lokalitách, vrátane základného posúdenia drevín. Prebehlo verejné obstarávanie na zhotoviteľa Dokumentu starostlivosti o dreviny III. etapa, nakoľko vznikla potreba aktualizácie informácií o stave zelene na mestských, mestom spravovaných a verejne prístupných pozemkoch, vrátane drevín a krovín. Riešeným územím budú areály materských a základných škôl, ktorých zriaďovateľom je mesto, ďalej budú riešeným územím aj vybrané vnútrobloky mesta v rozsahu parciel C-KN, E-KN vo vlastníctve a podielovom spoluvlastníctve mesta. Rozloha mapovaných území je cca 135 ha. Približný odhad počtu mapovaných drevín je okolo 7 900 ks. Bude vykonané mapovanie, vrátane inventarizácie a posúdenia drevín. Výsledné dáta budú spracované do Dokumentu starostlivosti o dreviny, ktorý nastaví správny spôsob starostlivosti a ošetrovania drevín. Ide o dokument v zmysle príslušnej legislatívy Zákona 543/2002 o ochrane prírody a krajiny.

Aktualizácia informácií z krajinársko-architektonickej súťaže návrhov pre Mestský park Banská Bystrica, projektových dokumentácii pre Zelené sídliská a iných pripravovaných projektov a dokumentácií (napr. Námestie Slobody, MÚSES, Klimatická stratégia - APMA)

Aktualizácia údajov vrstiev (plôch) zelene v správe a údržbe organizácie ZAaRES začiatkom apríla sa konali k danej téme prípravné stretnutia a školenia, za účasti vybraných odborov

a oddelení MsÚ (Odbor architekta mesta, Oddelenie životného prostredia, Oddelenie odpadového hospodárstva a údržby verejných priestranstiev), pracovníkov ZAaRES-u a T-MAPY.

ZAaRES

Za sledované obdobie vykonávala organizácia ZAaRES rôzne činnosti a povinnosti na úseku údržby verejnej zelene, ktoré jej vyplývajú zo zriaďovacej listiny na pozemkoch mesta Banská Bystrica.

Manažment kosieb a podpora biodiverzity ostala nezmenená, teda sídlisková zeleň sa kosí kompletne, zatiaľ čo na extenzívnych plochách a v lokalite Mestský park sa realizuje mozaikové kosenie s cieľom podpory biodiverzity a prírode blízkeho prístupu k údržbe zelene. Tento rok sa dosev lúčnych kvetov nevykonával, vyhodnocujú sa výsledky z minulých rokov. Prvá kosba v meste Banská Bystrica začala v 17. kalendárnom týždni, čo je o dva týždne neskôr ako za minulý rok. Práce prebiehali súčasne na deviatich lokalitách vybraných podľa potreby – najmä podľa výšky porastu. Počas prvej kosby bolo zaznamenaných len šesť daždivých dní, čo umožnilo výrazne efektívnejší priebeh prác. Vzhľadom na rýchlejší rast trávi boli zavedené predĺžené smeny a pracovné soboty. Počas tejto fázy sa podarilo pokosiť približne 2 milióny m² trávnatých plôch – vrátane sídliskovej, prícestnej zelene, parkov, areálov materských škôl a cintorínov. Ukončenie a postupný prechod do druhej kosby nastal v 22. týždni, pričom celá prvá kosba trvala približne 5 týždňov – čo predstavuje štandard ktorý by sme chceli udržať. To sa nám podarilo aj vďaka novo zakúpeným štyrom široko záberovým kosačkám. Aktuálne prebieha druhá kosba. Mozaikové kosenie je realizované na 27 vytypovaných lokalitách, kde sa časti plôch ponechávajú nepokosené až do obdobia august – september. Tento prístup predstavuje adaptačné opatrenie na zmenu klímy, ktorá sa prejavuje vyššími teplotami a zníženým množstvom zrážok. Prírode blízka údržba umožňuje nielen zlepšenie mikroklimy, zadržiavanie vody a zníženie prašnosti, ale aj podporu biodiverzity a zníženie nákladov.

Počas zimných mesiacov januára a februára sa vykonávali výruby drevín na základe platných povolení a orez krov na viacerých miestach, napríklad na Rudohorskej, Tatranskej a Slnečnej ulici. V marci sa organizácia zamerala na **ošetrovanie stromov** rezom a prebudova záhonov napríklad trvalkový záhon pred Mestským úradom. Od mája sa začalo s pravidelným strihaním živých plotov, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou verejnej zelene. Na frekventovaných miestach ako Národná ulica či „Hungária“ sa ošetrovanie vykonáva až 5–8-krát ročne, inde štandardne dvakrát.

Viacročné výsadby (napr. Internátna, Tulska, Moskovská, Oremburská, Severná, Sitnianska) sú v suchých mesiacoch polievané pomocou cisternového vozidla aspoň raz týždenne. Nové výsadby (2023–2024) sú **polievané zavlažovacími vakmi**, obyvatelia si ich môžu všimnúť napríklad na lokalitách Kosodrevina Starohorská, Bernolákova, Trieda SNP, MMŠ Radvaň a iných. Stále organizácia trpí na nedostatok vhodnej techniky ktorá by nám umožnila rýchlejšie a efektívnejšie polievať. ZAaRES vysadil sedem sezónnych (letníckových) **záhonov**, do ktorých bolo použitých približne 45 500 kusov kvetov. Nachádzajú sa na lokalitách ako Námestie SNP, Národná ulica, križovatky Sládkovičova – Poľná, Karpatská – Krivánska – Rudohorská, Krivánska – Kráľovohol'ská a kruhový objazd na Tajovského ulici. Jeden záhon bol v jarnom období transformovaný na trvalkový – s nízkou potrebou údržby, záhon pred

mestským úradom. V úvodnej fáze vyžaduje intenzívnu zálievku, neskôr však budú menej náročný na starostlivosť, čím sa zníži uhlíková stopa a zefektívni hospodárenie s kapacitami. Aktuálne sa postupne do ulíc dostáva mobilná zeleň – črepníkové výsadby slúžiace na skrášlenie verejných priestranstiev, budete môcť už ako štandardne vidieť po celom meste (mosty, stĺpy).

ZAaRES participoval aj na viacerých **aktivitách a projektoch** mimo hlavnej činnosti. Dobrovoľnícka brigáda zamestnancov SLSP banky počas ktorej sa spolu vysadili 4 stromy a 75 krov. Ďalej sa ZAaRES podieľal na výskumnej činnosti s UMB, kde sa dodávala zemina na výskum. Spolupracovalo sa tiež na príprave Gardeniády 2025, kde ZAaRES realizoval poradenskú činnosť a Medzinárodného dňa detí s veľmi atraktívnou aktivitou sadenia kvietkov pre deti. Organizácia sa zapojila aj do viacerých grantových výziev, zatiaľ žiaľ bez úspechu. Počas tohoto obdobia sa dokončili spolu s mestom BB projekt mobilnej zelene na Lazovej ulici, na ktorý boli získané mimorozpočtové zdroje už v predchádzajúcom roku.

ZAaRES bol počas jari 2025 **ocenený** aj za mimoriadne prínosy v prospech mesta Banská Bystrica Cenou primátora. Taktiež sa pri príležitosti výročia 60 rokov našej organizácie sa konal slávnostný galavečer, kde boli ocenení bývalí i súčasní dlhoroční zamestnanci.

PODNIK MEDZITRHU PRÁCE

V roku 2012 bola mestom Banská Bystrica založená nezisková organizácia vykonávajúca verejnoprospešné práce Podnik medzitrhu práce, n.o., r.s.p. Podnik sa pred tromi rokmi stal integračným sociálnym podnikom, ktorý poskytuje služby najmä v komunálnej oblasti. V súčasnosti podnik poskytuje služby zamerané najmä na údržbu verejnej zelene, kde poskytuje svoje služby v kosení a zbieraní biologicky rozložiteľného odpadu vo vybraných materských školách, cintorínoch a iných lokalitách ako Jelšový hájik, venčovisko na Tatranskej ulici či okolie na Inoveckej ulici, za úhradu od Záhradníckych a rekreačných služieb. V rámci spolupráce s Oddelením odpadového hospodárstva a údržby verejných priestranstiev sa PMP podieľa na zbere a odstraňovaní komunálneho odpadu z verejných priestranstiev, či drobných opravách miestnych komunikácií, ako dlažbových kociek na chodníkov a pod. Vykonáva tiež pre iné subjekty údržbu zelene, tak trávnatých porastov, ako aj kríkov a stromov, ale taktiež poskytuje drobnú stavebnú činnosť, alebo vykonáva letnú a zimnú údržbu verejných priestranstiev.

AKTIVITY OBYVATEĽOV MESTA – MIESTNYCH KOMUNIT

Významnú rolu pri ochrane životného prostredia zohráva už dlhé roky **Banskobystrický spolok okrášľovací a ochranný (BBSOO)**, ktorý zrealizoval od decembra 2024 do mája 2025 množstvo najmä čistiacich a upratovacích aktivít v meste a jeho okolí.

Vďaka aktívnym ľuďom sa počas jarného obdobia zlikvidovala **skládka** pneumatík nad Sásovou v katastri obce Nemce smerom na Šachtičky, kde sa vyviezlo 50 ks pneumatík a zlikvidovala sa aj menšia skládka odpadu. Priebežne od jari sa organizovali menšie brigády najmä na zber a odvoz pneumatík z prírody. Zhromažďovaný odpad sa odvážal v spolupráci

s oddelením odpadového hospodárstva a aktivačnými pracovníkmi, ktorí nakladali do kontajnerov nahromadený odpad. Všeobecne práve v jarnom období v čase prezúvania pneumatík zo zimných na letné v mesiacoch marec a apríl je badať vždy nové vyhodené pneumatiky v okrajoch lesných porastov.

Počas jari sa v lokalite **Urpínskych serpentín** realizovalo čistenie chodníkov, čistenie odvodňovacích rigolov, odvoz smetí v intervale 1x za mesiac, odstraňovanie mini skládok, odstraňovanie popadaných konárov, prerezanie náletových drevín, čistenie oporných múrikov a doplnenia úseku zábradlí. Taktiež na **cintoríne Okružná** sa vykonávali čistiace práce a zber odpadu, ktorý sa tam priebežne hromadí.

BBSOO bol veľmi aktívny a nápomocný aj počas veľkých celomestských akcií, či už ide o Akcie za krajšie mesto, ktorá odštartovala veľkým čistením parčíku pri **Kaštieli Radvanských**, alebo následne brigády. Prvá bola organizovaná najmä firmou Detox a.s a ďalších 7 organizácii pri príležitosti dňa Zeme v lokalite **Pršianska terasa** začiatkom apríla, kde členovia BBSOO už pred konaním brigády povýťahovali stovky pneumatík čiastočne zasypaných zeminou, aby sa počas brigády mohli jednoduchšie vtáňovať zo svahovitého terénu, nakladať a odvážať. Druhá brigáda bola v spolupráci s Marius Pedersen koncom apríla realizovaná na ulici **Radvanská** až po garáže a prechod na cyklolátku, kde sa zameralo na zber komunálneho odpadu, kde sa naplnili 4 veľkokapacitné kontajnery.

Nezanedbateľná a vysoko nápomocná pri čistení mesta a odstraňovaní nelegálnych skládok je pomoc dobrovoľníkov. Početná komunita Radvanskej záhrady pokračovala v čistení a zveľďovaní areálu a okolia Radvanského kaštieľa aj v tých dňoch ako bola akcia Za krajšie mesto a taktiež lokality okolo Malachovského potoka.

• VEREJNÉ PRIESTRANSTVÁ

REVITALIZÁCIA VEREJNÝCH - MESTSKÝCH A PRÍRODNÝCH - KRAJINNÝCH PRIESTOROV: NÁMESTIE SLOBODY, MESTSKÝ PARK

Mestský park - Revitalizácia Mestského parku na Tajovského ulici v Banskej Bystrici patrí medzi projekty, kde sa kladie dôrazom na rozvoj a podporu zelenej a modrej infraštruktúry v súvislosti s klimatickými zmenami. V procese prípravy projektu dostal priestor aj dialóg obyvateľov, odborníkov a miestnej správy a spoločná diskusia o tom, ako by mal mestský park po revitalizácii vyzeráť. Participatívny proces, do ktorého sa zapojilo viac ako 200 obyvateľov, priniesol podnety pre kvalitný návrh riešenia verejného priestoru parku, ktorý vzišiel z krajinársko-architektonickej súťaže. Víťazný návrh od ateliéru **Gulačová Šereš architekti** má potenciál byť funkčný, citlivý voči potrebám Bystričanov, pripravený reagovať na výzvy budúcnosti, a zároveň reflektujúci na dôležitý odkaz minulosti parku. V súčasnosti sa naplňa predmet zmluvy, odovzdala sa urbanisticko-krajinárska štúdia Mestského parku v zmysle zapracovaných pripomienok a vyjadrení vyplývajúcich z vykonanej inžinierskej činnosti a v zmysle záväzného stanoviska Krajského pamiatkového úradu (KPÚ) a pokračuje sa v projekčných prácach.

Námestie slobody – Na výber podoby priestoru Námestia slobody bol zvolený variant verejnej súťaže „súťažný dialóg“. V prvej etape museli uchádzači pripojiť vyplnený autorský prístup a zoznam referenčných projektov, ktoré hodnotila komisia na základe daných kritérií. Komisia následne vyhodnotila finálne súťažné návrhy v zmysle kritérií súťaže a dňa 20.11.2023 boli vyhlásené výsledky nasledovne:

1. miesto: BETWEEN (Slovenská republika), 2. miesto: LOCVS (Slovenská republika), 3. miesto: Tři.Čtrnáct + Atelier RAW (Česká republika), 4. miesto: Rehwaldt Landscape Architects + momentura (Česká republika, Nemecko).

Aktuálne je v procese spracovania projektová dokumentácia na rekonštrukciu Námestia slobody podľa víťazného súťažného návrhu, pričom hotový je urbanisticko - architektonický a krajinársky návrh.

MESTSKÉ CINTORÍNY

Na cintorínoch v správe ZAaRES sa zrealizovala prvá kosba, pričom o kosenie sa starali tak pracovníci ZAaRESu, ako aj zazmluvnený Podnik medzitruhu práce, n.o. r.s.p. a tiež odsúdení zo ZVJS Kráľová. ZAaRES pokračuje aj v osvetovej kampani za používanie výlučne prírodných kvetinových kytíc, či vencov. Zároveň doplnil drobné náradie na cintorínoch, pravidelne na nich dopĺňal aj vodu do veľkokapacitných nádrží. Počas zimy a jari sa vykonávali aj výrubu stromov na základe platných výrubových povolení a vykonávali sa aj zdravotné a zmladzovacie orezy krov a stromov a riešili sa i technické nedostatky a opravy.

• EKOLOGICKÁ DOPRAVA

PLÁN UDRŽATEĽNEJ MOBILITY FUNKČNÉHO ÚZEMIA MESTA BANSKÁ BYSTRICA

Od jari je v platnosti Plán udržateľnej mobility, ktorému predchádzalo prerokovanie na spojenej Komisii mestského zastupiteľstva pre dopravu a bezpečnosť a Komisii mestského zastupiteľstva pre životné prostredie. Plán udržateľnej mobility funkčného krajského mesta Banská Bystrica (ďalej len PUMM) je strategickým dokumentom, s prvkami územného generelu dopravy miestnej úrovne. Bude podkladom pre čerpanie finančných prostriedkov európskych štrukturálnych a investičných fondov, ako aj podkladom pre spracovanie štúdií, stratégií, územných plánov, územnoplánovacích podkladov a plánov dopravnej obslužnosti, či iných obdobných dokumentov. PUMM je strategickým dokumentom a je predmetom posudzovania podľa príslušných ustanovení zákona č. 24/2006 Z.z., o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, v znení neskorších predpisov. PUMM je založený na princípoch udržateľného rozvoja, pričom jeho hlavným cieľom je nájsť riešenie plánovania a organizácie dopravy, ktoré vedie k dlhodobému zlepšovaniu negatívnych dopadov na znečistenie ovzdušia, hladiny hluku, fragmentácie a ohrozenia ekosystémov, a zároveň ku zvýšeniu bezpečnosti dopravy a zaisteniu dostupnosti pre všetky skupiny obyvateľstva, ktoré by neobmedzovalo mobilitu a prístup ku príležitostiam.

Prístup PUMM-u je medziodborový, snaží sa mesto opísať z hľadísk, ktoré sú dopravou prepojené alebo ovplyvnené. Cieľom PUMM-u je tiež previazať sektory a stratégie, ktoré sa, hoci len okrajovo, týkajú mobility. Komplexné spracovanie PUMM-u ako strategického materiálu sa realizovalo v časovom horizonte od roku 2021, s postupným spracovávaním, konzultáciami, komunikáciou s verejnosťou, dotknutými orgánmi, preverovaním si všetkých dostupných údajov, podkladov a pod. Proces SEA v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z., o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, v znení neskorších predpisov bol realizovaný Okresným úradom v Banskej Bystrici - Odbor starostlivosti o životné prostredie. Plán udržateľnej mobility funkčného územia mesta Banská Bystrica pozostáva z nasledovných častí: Zber dát, Prieskumy, Dopravný model, Analýza, Návrhová časť, Plán dopravnej obslužnosti, a Plán implementácie a monitorovania PUM. Poslednou časťou je Strategické environmentálne hodnotenie (SEA). Súčasťou PUM je Plán dopravnej obslužnosti mesta Banská Bystrica.

V rámci ekologickej dopravy sa mesto Banská Bystrica zameriava aj na budovanie cyklotrás, pričom sa zrealizovala cyklotávka na Zvolenskej ceste. Pribežne sa pracuje na prepojení všetkých sídlisk s centrom mesta cyklotrasami, kde na dva úseky už bola odovzdaná projektová dokumentácia. Z hľadiska financovania sa mesto Banská Bystrica orientuje na získavanie mimorozpočtových zdrojov, prioritne z Plánu obnovy. V súčasnej dobe prebieha realizácia MCT Sitnianska - Tatranská (2,94km), MCT Hušták - Kráľová, Vetva A, úsek č. 2, km 1,12-1,94 (0,82 km) , Námestie L. Štúra - Fončorda, Internátna, Tulska - 1. etapa (4,98 km), MCT Námestie slobody — Sásová - vetva B, 1. etapa (1,85 km). Okrem spomínaných rozbehnutých projektov sú priebežne ukončované projekty a vybavované potrebné povolenia na ďalšie úseky, aby sa mohli ďalej čerpať mimorozpočtové financie z rôznych zdrojov.

• OCHRANA OVZDUŠIA, VÔD A PROTIPOVODŇOVÁ OCHRANA

Mesto spolupracuje so Slovenskou agentúrou životného prostredia (SAŽP), Okresným úradom v Banskej bystrici, Úradom Banskobystrického samosprávneho kraja (BBSK) na projekte LIFE IP – Zlepšenie kvality ovzdušia.

V oblasti **ochrany ovzdušia** bola v sledovanom období na území mesta zaznamenaná jedna mimoriadna situácia zníženia kvality ovzdušia. Na konci roka 2024 v období od 27. do 30. decembra došlo k prekročeniu limitných hodnôt tuhých pevných častíc PM₁₀ v dôsledku čoho bola na území mesta vyhlásená smogová situácia. Priemerná denná koncentrácia častíc PM₁₀ dosiahla na automatizovanej meracej stanici - AMS na Štefánikovom nábreží hodnotu 53 až 74 µg/m³, pričom limit je stanovený na 50 µg/m³. Podľa zákona č. 146/2023 Z. z. o ochrane ovzdušia v znení neskorších predpisov vydal SHMÚ ako prevádzkovateľ smogového varovného systému UPOZORNENIE na vznik smogovej situácie / výstrahu pre závažnou smogovou situáciou pre častice PM₁₀.

K prekročeniu dochádza najmä z dôvodu uzavretej morfológie lokality umiestnenia AMS, obmedzujúcej rozptyľové podmienky a z dôvodu, že predmetná stanica je dopravná a je umiestnená v dotyku najvyťaženejšej cestnej križovatke v meste. Vysokú záťaž emisiami spôsobujú aj lokálne zdroje vykurovania tuhými palivami. Do tejto situácie zasahujú imisie

však aj mimoregionálne zdroje či globálny rozmer znečisťovania ovzdušia. Mesto za účelom zlepšenia kvality ovzdušia zabezpečujeme čistenie a kropenie spevnených plôch a zároveň informujeme verejnosť o kvalite ovzdušia a prekročení limitných hodnôt.

Čo sa týka nepriaznivej situácie so šírením intenzívneho zápachu nad územím mesta v jarnom až letnom období 2024 od konca roka 2024 do mája 2025 sme takúto významnú situáciu nezaznamenali a taktiež neboli prijaté takmer žiadne občianske podnety. Spoločnosť prevádzkujúca čističku priemyselných odpadových vôd - ČOV od chemicko-farmaceutických výrobných subjektov v areáli Příboj – Slovenská Ľupča a prevádzkovateľ komunálnej kompostárne Škradno - Šalková v súvislosti s minuloročnou kontrolou mal nariadené SIŽP vypracovať Plán riadenia zápachu. Zároveň prevádzkovateľ ČOV ako prijaté opatrenie pre zlepšenie kvality ovzdušia koncom roka 2024 nainštaloval systém na obmedzenie šírenia pachových látok z kompostovacích plôch. Aplikovanou technológiou by sa mala dosiahnuť redukcia zápachu od 70% do 95 %, čo zrejme prispelo k zmierneniu situácie.

Projekt dobudovania **verejnej kanalizácie** Stredoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a. s. v ms. č. Rudlová – dedina, na uliciach Strmá, Pod Banošom, Dedinská a Odbojárov o dĺžke 1,2 km, na ktorý sa podarilo získať z MŽP SR nenávratný finančný príspevok vo výške 2 058 868,04 eur je aktuálne v poslednej administratívno-realizačnej fáze. Zo strany Mesta Banská Bystrica v spolupráci so StVS, š.p. sa zabezpečuje s dotknutými obyvateľmi podpísanie budúcich zmlúv o pripojení sa na verejnú kanalizáciu, ako budúcimi producentami odpadových vôd. Zo strany StVS, š.p. sa finalizuje proces verejného obstarávania dodávateľa stavebných prác.

V sledovanom období nedošlo k výskytu mimoriadnej **povodňovej situácie**, prípadne ohrozeniu povodňou. Zimné obdobie 2024/2025 a takisto aj jarné obdobie 2025 sa vyznačovalo skôr podpriemerným výskytom / nedostatkom snehových a dažďových zrážok, čo sa prejavilo aj na zníženom stave hladín vodných tokov. V prvom kvartáli roka 2025 došlo zo strany Slovenského vodohospodárskeho podniku, š.p. k sprístupneniu aktualizovaných Máp povodňového ohrozenia a Mapy povodňového rizika, ktoré zohľadňujú novo vybudovanú povodňovú ochranu intravilánu mesta Banská Bystrica, čím sa výrazne znížil rozsah povodňou ohrozeného územia, najmä v centre mesta a ms. č. Uhlisko. Uvedené mapy a aktualizovaný stav bude postupne v priebehu roka 2025 zapracovaný do dotknutých dokumentov a dokumentácií Mesta.

Mesto okrem spomínaných projektov podporuje:

- Ekologické vozidlá MHD „čisté trolejbusy“ – bezemisný pohon
- Modernizáciu cestných komunikácií
- Revitalizáciu 13 križovatiek
- Inteligentné verejné osvetlenie – spracováva sa projekt verejného osvetlenia po celom území mesta, pričom vytipovaná na najbližšiu rekonštrukciu je Fončorda (prekládka káblov, prvky SMART riešení)
- Vytvorenie miest pre nabíjanie elektromobilov
- Snahu zmluvne zaviazať spoločnosti ako sú Máriaus Pedersen, MIS, na proces výmeny vozového parku v obslužných činnostiach v odpadovom hospodárstve a údržbe komunikácii

- Zníženie prašnosti a zlepšenie kvality ovzdušia - záväzok častejšie polievanie letných mesiacoch a zametanie pre zníženie prachových častíc
- Rekonštrukciu autobusových zastávok a chodníkov, vrátane pretvorenia niektorých so zakomponovaním zelených opatrení.

• OCHRANA PRÍRODY A KRAJINY

DOKUMENT STAROSTLIVOSTI O DREVINY MESTA BANSKÁ BYSTRICA.

Prebehlo verejné obstarávanie na zhotoviteľa Dokumentu starostlivosti o dreviny III. etapa, nakoľko vznikla potreba aktualizácie informácií o stave zelene na mestských, mestom spravovaných a verejne prístupných pozemkoch, vrátane drevín a krovín. Riešeným územím budú areály materských a základných škôl, ktorých zriaďovateľom je mesto, ďalej budú riešeným územím aj vybrané vnútrobloky mesta v rozsahu parciel C-KN, E-KN vo vlastníctve a podielovom spoluvlastníctve mesta. Rozloha mapovaných území je cca 135 ha. Približný odhad počtu mapovaných drevín je okolo 7 900 ks. Bude vykonané mapovanie, vrátane inventarizácie a posúdenia drevín. Výsledné dáta budú spracované do Dokumentu starostlivosti o dreviny, ktorý nastaví správny spôsob starostlivosti a ošetrovania drevín. Ide o dokument v zmysle príslušnej legislatívy Zákona 543/2002 o ochrane prírody a krajiny.

MENEŽMENT KOSENIA

Už piaty rok aplikuje ZAaRES prístup pri kosbách v rámci prírode blízkeho koseniu. Reaguje tak na zmenu klímy, ktorá sa prejavuje zvýšenými priemernými teplotami vzduchu a výkyvmi počasia. V súčasnosti je u nás v Banskej Bystrici dlhšie obdobie sucha len s krátkodobými nízko intenzívnymi zrážkami. Preto sa musí klásť čoraz väčší dôraz na zadržiavanie a lepšie využívanie vody a pristúpiť napríklad aj k zmene manažmentu kosenia na vybraných plochách. Premyslenejšou a prírode blízkou údržbou zelene sa dosahuje znížená prašnosť, zlepšuje sa ochladzovanie priestoru i ochranu rastlín a živočíchov. Práve na plochách s nižšou frekvenciou kosenia sa podporuje zvyšovanie biodiverzity, ktorá bola tohto roku zvýraznená aj dosevom semien lúčnych kvetov na vybraných lokalitách.

- **POLNOHOSPODÁRSTVO, LESNÉ HOSPODÁRSTVO** (prímestské lesy, lesoparky)

AKTIVITY MESTSKEJ SPOLOČNOSTI MESTSKÉ LESY BANSKÁ BYSTRICA S.R.O.

V jarnom období 2025 vysadili mestské lesy spolu 36 300 stromčekov do lesných porastov (smrek 14900, jedľa 11000, smrekovec 3850, borovica 900, buk 4150, dub 1500). Počas apríla – mesiaca lesov – sa Mestské lesy Banská Bystrica s.r.o. spolupodieľali pri organizácii celoslovenského podujatia „Lesnícke dni“. Slávnostné otvorenie tohtoročných Lesníckych dní sa konalo 25. apríla 2025 na námestí SNP vo Zvolene.

Dňa 24.04.2025 Mestské lesy Banská Bystrica s.r.o. organizovali tradičné plavenie dreva vo vodnom žľabe Rakytovo, ktoré sa dlhodobo teší veľkej popularite zo strany širokej verejnosti.

Koncom mája 2025 bola podaná prihláška prvku Splav dreva vo vodnom žľabe v Rakytove pre Zápis do nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska.

Dňa 30.04.2025 Mestské lesy Banská Bystrica s.r.o. zabezpečovali prípravu, dovoz a stavanie mája na Námestí SNP v Banskej Bystrici. Taktiež zabezpečili brezy na výzdobu lúky v Sásovej, kde sa konalo folklórne podujatie so stavaním mája dňa 1.05.2025.

Počas celého obdobia od 01.12.2024 sa zamestnanci Mestských lesov Banská Bystrica s.r.o. intenzívne venovali lesnej pedagogike. Pokračuje najmä spolupráca so ZŠ Sitnianska a ZŠ Pieninská, Lesným klubom mravenisko, ZŠ Harmanec. Mestské lesy sú zapojené aj do celoslovenského projektu „Lesu zdar!“, zameraného na prácu so stredoškolskou mládežou. Podrobne je o týchto aktivitách podaná informácia v Správe o lesnej pedagogike, ktorú zverejňuje Národné lesnícke centrum.

Dňa 3.6.2025 prišli svoju uhlíkovú stopu symbolicky kompenzovať ôsmaci zo Základnej školy Moskovská, zapojení do programu Erasmus, výsadbou 200 stromčekov spolu so zamestnancami Mestských lesov Banská Bystrica v Laskomerskej doline.

• **CHOV ZVIERAT A DERATIZÁCIA**

V Banskobystrickej Karanténnej stanici pre spoločenské zvieratá (Zvolen, Unionka 17), bolo prijatých ešte počas zimy pre chladné počasie viacero opatrení, stanica má prevažne exteriérové voliéry a v zimných mesiacoch sa pravidelne zateplujú, hlavne drevitou vlnou.

V karanténnej stanici, ktorá sa nachádza vo zvolenskej časti Balkán, je v súčasnosti 55 psov. Organizovali sa a využili projekty s rôznymi obchodnými spoločnosťami, ktoré rozvíjajú svoje dobrovoľnícke aktivity priamo v spolupráci s karanténou stanicou. Ide o finančnú podporu, materiálnu, ale aj organizovanie rôznych akcií a verejných zbierok na podporu zvieratiek v útulkoch.

Počas jari 2025 sa na území Banskej Bystrice realizovala aj pravidelná jarná celomestská deratizácia za účelom eliminovania výskytu živočíšnych škodcov. Po potvrdení prítomnosti hlodavcov na verejnom priestranstve, vykonala samospráva zásahy na plochách vo svojom vlastníctve. Celomestská deratizácia je však účinná len vtedy, keď sa do nej zapoja aj všetci majitelia a správcovia inžinierskych sietí, právnické osoby, správcovia bytových domov, ale aj majitelia rodinných domov. Mesto ich preto vyzvalo, aby sa pridali. Aktivity v oblasti regulácie škodcov koordinovala pracovná skupina, ktorá je zložená zo zástupcov mesta, deratizačných firiem, odborníkov v oblasti riadenia, vykonávania a kontroly deratizácie, správcov kanalizačných sietí a podľa potreby aj zástupcov bytových samospráv. Cieľom bolo vyhodnocovať výskyt hlodavcov v meste na základe vlastného zistenia, alebo získaných podnetov od obyvateľov. Dôležité je, aby oznamovateľ nahlásil presnú lokalitu výskytu, najlepšie aj s umiestnením nôr, aby bola deratizácia čo najefektívnejšia.

Mesto Banská Bystrica v mesiaci máj 2025 zaevidovalo celkom 3 nelegálne skládky živočíšneho odpadu. Dve z nich sa vyskytli v lokalite nad Sásovou pri cestnej komunikácii smerom Šachtička (KÚ obce Nemce) a jedna pri parkovisku na Pieninskej ulici v Banskej Bystrici. Ich obsahom bolo rôzne balené mäso a mäsové produkty. Mesto Banská Bystrica bolo pri tejto

agende nápomocné pri lokalizácii, sprístupnení a nakladaní odpadu. Odvoz vriec a ich likvidáciu na svoje náklady zabezpečila Regionálna veterinárna a potravinová správa Banská Bystrica. Ku dňu zostavenia informatívnej správy neboli jasné informácie o pôvodcovi, jedná sa pravdepodobne o prevádzku alebo predajňu, šetrenie kompetentných orgánov však zatiaľ nedospelo k záveru a stotožnenia pôvodcu nelegálnych skládok živočíšneho odpadu.

• ZELENÉ A OBEHOVÉ HOSPODÁRSTVO

Prostredníctvom Oddelenia odpadového hospodárstva a údržby verejných priestranstiev, Mesto realizuje, resp. podieľa sa na aktivitách, informačných kampaniach a osvetovej činnosti v oblasti obehového hospodárstva, dlhodobo sa usiluje sa o aktívne uplatňovanie vhodnej environmentálnej politiky.

Od konca mesiaca marec do polovice apríla v Banskej Bystrici prebiehala akcia **Za krajšie mesto**. Okolie svojich domovov skrášľovali malí i veľkí obyvatelia, no ruku k dielu priložili i deti z materských a základných škôl, dobrovoľníci či rôzne organizácie a firmy. Počas štyroch etáp bolo vyvezených viac ako 170 veľkokapacitných kontajnerov. Vďaka priaznivému počasiu sme celomestské jarné upratovanie odštartovali 22. marca a posledná etapa sa skončila 12. apríla. Počas celej akcie bolo vyvezených 119,16 ton odpadu. Do akcie sa už tradične zapojili aj učitelia a žiaci z viacerých banskobystrických škôl ako ZŠ Pieninská, ZŠ Moskovská, ZŠ Ďumbierska, ZŠ Radvanská, ZŠ Tr. SNP, ZŠ a MŠ Š. Moysesa, ZŠ Narnia, Obchodná akadémia či Stredná zdravotná škola na Tajovského ulici. Spolu s rodičmi žiakov dočistili priľahlé ihriská, parky, verejné plochy a areály škôl. Pri čistení verejných priestranstiev v rámci akcie pomohlo i Občianske združenie Antira, ktoré k upratovaním zveľadilo okolie pod kostolom na Kalinčiakovej ulici. Pri čistení mesta po celý čas pomáhala organizácia ZAaRES, ktorá počas jednotlivých etáp zapožičiavala obyvateľom náradie a zabezpečovala odstraňovanie lístia, starej trávy a rôznych odpadov. Za čistotu v rôznych lokalitách mesta ďakujeme aj verejnoprospešným pracovníkom, ktorí denne z verejných priestranstiev odstraňujú desiatky vriec komunálneho odpadu.

Už od roku 2013 spoločnosť Detox, s.r.o. spolupracuje s Mestom Banská Bystrica a v rámci **Dňa Zeme** dňa 11.4.2025 zorganizovala čistenie v okolí dlhodobo plánovanej cesty na Pršianskú terasu, ktorá je znečistená odpadkami, ale hlavne veľkým množstvom pneumatík, ktoré boli v doline, pozdĺž celého potoka. Táto čierna skládka má historický charakter a preto bola vybraná ako priorita na jeho očistenie. Celkovo sa vyzbieralo počas jedného dňa 7 ton odpadu a 4 plné kontajnery pneumatík v počte 400 ks. Do akcie sa zapojila viac ako 150 ľudí z organizácii verejnej správy, ale aj súkromných spoločností. Výraznou pomocou prispeli príslušníci mnohonárodnej brigády z Lešti MN BDE TF – Multinational brigade task force, a 57. samostatný oddiel – profesionálni vojaci z Českej republiky a Slovenskej republiky, Španielska, Slovinska, Portugalska a Rumunska v počte 60 ľudí.

Ďalšia veľká **čistiaca akcia** sa konala 24.04.2025 v spolupráci so zmluvnou spoločnosťou Marius Pedersen, a.s., ktorá sa každodenne stará o komunálny odpad a teda čistotu nášho mesta v spolupráci s Mestom dňa 24.4.2025 za účasti aj zástupcov Okresného úradu Banská Bystrica, Banskobystrického samosprávneho kraja, Vojenského športového centra Dukla Banská Bystrica, Slovenského vodohospodárskeho podniku a ostatných spolupracujúcich organizácií zorganizovala čistiacu akciu vybraných lokalít v Radvani, kde za súčinnosti organizácie

ZAaRES sa podarilo odstrániť až 4 veľkokapacitné kontajnery náletových drevín s celkovou váhou 9,6 tony.

S cieľom priniesť modernú, estetickú a efektívnu zmenu v oblasti zberu komunálneho odpadu, sa pokračuje s projektami budovania **polopodzemných kontajnerov** vo vytypovaných mestských častiach. Jeden polo podzemný kontajner nahradí zberovou kapacitou šesť bežných kontajnerov, dochádza v ňom k vyššiemu zhutneniu odpadu. Nie je potrebné teda v daných lokalitách taký počet stojísk pôvodných nádob na komunálne odpady (každé z týchto stojísk predstavuje aj prvok znečistenia a celkového estetického rázu sídliska), čo otvorilo priestor pre využitie stojísk a ich transformáciu na parkovacie miesta. Momentálne sa pracuje na obstarávaní projekčnej a inžinierskej činnosti na vybudovanie polopodzemných kontajnerov v Podlaviciach a na uliciach Severná, Bakossova.

Počas jari sa v rámci celého mesta uskutočnil aj jarný zber **nebezpečného odpadu**. Banskobystričania, ktorí chcú chrániť naše životné prostredie, mohli odovzdať tento odpad počas mobilného zberu nebezpečného odpadu pracovníkom spoločnosti Detox, s.r.o, Banská Bystrica, ktorí ho profesionálne zneškodnia. Medzi komunálny odpad s obsahom škodlivých látok, ktorý môžete bezplatne odovzdať patria autobatérie a batérie, farby, lieky, motorové, jedlé, minerálne a syntetické oleje či olejové filtre, odpadové chemikálie, obaly, plasty, textílie a vody znečistené škodlivinami, ortuťové teplomery, riedidlá a rozpúšťadlá, ušľachťovače, vývojky a výbojky, zvyšky pesticídov a insekticídov, žiarivky, elektrické a elektronické spotrebiče či odpady s obsahom nebezpečných látok. V zmysle platnej legislatívy nie je možné prevziať odpady ako azbest a opotrebované pneumatiky od fyzickej osoby. Preto tieto odpady je možné odovzdať len distribútorovi alebo predajcovi pneumatík, resp. do pneuservisu bez ohľadu na to, či ste u nich nové pneumatiky zakúpili. Obyvatelia mesta Banská Bystrica tak môžu urobiť kedykoľvek počas roka na prevádzke spoločnosti Detox, s.r.o.

Mesto Banská Bystrica zareagovalo na stále častejšie sa vyskytujúce preplnené nádoby na separovaný zber i zmesový odpad pri právnických subjektoch, odpad sa často nachádza aj mimo nádob vrátane odpadu, ktorý je možné vytriediť, napríklad papierové krabice alebo sklenené fľaše. Príslušný orgán štátnej správy odpadového hospodárstva právnickej osobe alebo fyzickej osobe – podnikateľovi, ktorá porušuje zákon o odpadoch uložiť pokutu vo výške od 500 do 350 000 eur. Mesto Banská Bystrica zintenzívnilo spoluprácu s príslušnými orgánmi štátnej správy, čo sa prejaví hlavne vo zvýšenom počte kontrolovaných subjektov. Veríme, že nám všetkým na verejnom poriadku v meste záleží a dosiahnuť zlepšenie môžeme len spoločným úsilím.

• ÚZEMNÉ PLÁNOVANIE

Pracuje sa na aktualizácii a príprave viacerých dokumentov v oblasti územného plánovania. Pre účinnú ochranu a podporu životného prostredia je potrebné dobré nastavenie, aktuálnosť a efektívna vymożiteľnosť dokumentácií. Ide najmä o územný plán mesta Banská Bystrica, ale tiež o Miestny územný systém ekologickej stability, Generel zelene, Dokument starostlivosti o dreviny mesta Banská Bystrica, Klimatickú stratégiu (akčný plán pre adaptáciu a mitigáciu) a ďalšie. Prebehli verejné diskusie k štúdiám všetkých siedmich projektov Zelených sídlisk a aj

na ich základe odborníci navrhujú prvky zelenej a modrej infraštruktúry na podporu biodiverzity a kvality životného prostredia.

Z hľadiska procesu zmien a doplnkov územného plánu mesta B.Bystrica boli v júni 2024 schválené Zmeny a doplnky č. 8. V súčasnosti sa finalizujú práce na návrhu Zmien a doplnkov č.9, ktoré budú zverejnené na pripomienkovanie. Zároveň Mestské zastupiteľstvo na aprílovom zasadnutí schválilo začatie obstarania územnoplánovacej dokumentácie Územný plán mesta Banská Bystrica, Zmeny a doplnky č. 10.

Zmeny a doplnky územného plánu centrálnej mestskej zóny Slovenka – juh sú pripravené na predloženie Regionálnemu úradu pre územné plánovanie a výstavbu pre udelenie súhlasu podľa §25 Stavebného zákona. Zároveň sa plánuje aj spracovanie Zmien a doplnkov územného plánu centrálnej mestskej zóny Slovenka – sever, západ.

V priebehu uplynulého obdobia vznikla potreba plánovania obstarania ďalších zmien a doplnkov centrálnej mestskej zóny, na ktoré boli udelené Mestským zastupiteľstvom súhlasy na obstaranie, a to:

- Zmeny a doplnky územného plánu centrálnej mestskej zóny B.Bystrica, BLOK VII. – Kollárova ulica, Zmeny a doplnky č. 2
- Zmeny a doplnky územného plánu centrálnej mestskej zóny B.Bystrica, Blok č. X, Zmeny a doplnky č. 2
- Zmeny a doplnky územného plánu centrálnej mestskej zóny B.Bystrica, časť Hušták - Belveder, Zmeny a doplnky č.2, časť funkčnej zóny B
- Zmeny a doplnky územného plánu centrálnej mestskej zóny B.Bystrica, Námestie Ľudovíta Štúra – Zmeny a doplnky č.2
- Zmeny a doplnky územného plánu centrálnej mestskej zóny B.Bystrica, časť Hušták - Belveder, Zmeny a doplnky č.2, časť funkčnej zóny G.

V súčasnosti boli podpísané zmluvy na zhotovenie a obstaranie Zmien a doplnkov ÚPN-CMZ časť Hušták - Belveder, Zmeny a doplnky č.2, časť funkčnej zóny B, ÚPN-CMZ časť Hušták - Belveder, Zmeny a doplnky č.2, časť funkčnej zóny G a pred podpisom je ÚPN-CMZ BLOK VII. – Kollárova ulica, Zmeny a doplnky č. 2.

- **INVESTIČNÁ ČINNOSŤ** (posudzovanie vplyvov činností na životné prostredie - EIA)

Zhrnutie posudzovania vplyvov činností na životné prostredie (EIA)

Dátum prijatia na MsÚ	Dátum doručenia na OŽP	Doba vyvesenia/ stanoviska	Názov	Činnosť	Katastrálne územie /lokalita
18.12.2024	19.12.2024	21 dní	Banská Bystrica - integrované bezpečnostné centrum (IBC) a hasičská	Vybudovanie integrovaného bezpečnostného centra	parc. KN-C č. 3331/6, 3331/7 až 3331/19, 3331/23, 3331/24, 3331/25, 3331/26, 3331/31, 3331/52,

			stanica (HS) - výstavba objektov	s hasičskou stanicou	3331/53 k.ú. Radvaň (bývalý vojenský areál na Sládkovičovej ulici)
31.12.2024	02.01.2025	21 dní	Novostavba občianskej vybavenosti a hromadného bývania GRANIAR - NAD AMFITEÁTROM	Výstavba nových bytových a polyfunkčných objektov	parc. KN-C č. 2394/316, 2394/77, 2397/36, 2397/37, 2397/71, 2397/72, 2397/73, 2503/29, 2473/50 k.ú. Banská Bystrica
16.01.2025	16.01.2025	bez zverejnenia	Zaslanie objasnenia pripomienok navrhovateľom na vyjadrenie - ISTRICA	Výstavba bytových domov	parc. KN-C č. 2702/80 (hlavné stavby), 2702/30, 2702/51, 2702/80, 2702/100 k.ú. Sásová
24.01.2024	24.01.2025	30 dní	Správa o hodnotení strategického dokumentu - Program na zlepšenie kvality ovzdušia zóna Banskobystrický kraj	strategický dokument	Banskobystrický kraj
30.01.2025	30.01.2025	30 dní	Záverečné stanovisko - Zelený kraj - stratégia environmentálnej politiky BBSK „Envirostratégia BBSK	strategický dokument	Banskobystrický kraj
28.02.2025	28.02.2025	bez zverejnenia	Upovedomenie o podkladoch Obytný súbor BB - Pršianska terasa, lokalita CH - Sklady vojska	Výstavba obytného súboru	k.ú. Radvaň
25.03.2025	26.03.2025	21 dní	Polyfunkčný súbor FLORA	Výstavba súboru nových bytových a polyfunkčných objektov	k.ú. Banská Bystrica a čiastočne k.ú. Radvaň (časť pôvodného areálu ZAaRES)

- INFORMÁCIE O STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA, OSVETOVÁ ČINNOSŤ, SPOLUPRÁCA**

Na stránke www.visitbanskabystrica.sk, ktorú spravuje mesto Banská Bystrica sú pravidelne zverejňované aktuálne informácie v sekcii Novinky a propagované náučné chodníky, turistické trasy a cyklotrasy.

Plagáty sa zverejňujú v elektronických KIOSKOCH, webových stránkach mesta, facebookových stránkach. Mesto má dohodu s viacerými portálmi, kde sa propagujú zaujímavosti a novinky z každej oblasti – Cestovný informátor, Lexikón, Cyklotoulky atď.

V rámci programovej činnosti sa organizujú tvorivé dielne k aktuálnym témam v spolupráci so š.p. LESY SR a Mestskými lesmi Banská Bystrica s.r.o.

AKTIVITY ŠKÔL

V oblasti ochrany životného prostredia sa na základných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta, ale aj neverejných zriaďovateľov, prebieha viacero projektov.

Každá z 11 základných škôl zriadených mestom Banská Bystrica rozvíja environmentálnu výchovu a zdravú výživu prostredníctvom rôznych projektov a predmetov uplatňovaných na školách. Sú to napríklad projekty a predmety ako Škola podporujúca zdravie, Viem čo zjem, Bez prírody by to nešlo, Eduga, Plán Bee for biodiversity, Recyklo hry, Zelená škola, Štyri ročné obdobia, TTT (triediš, triedim, triedime), Bionika – príroda na to prišla sama, Včelí plán pre biodiverzitu, Delesun (Detská lesnícka univerzita), Deň zdravej výživy, Deň Zeme, Svetový deň vody, Voda základ života, Turistický krúžok, Envirofilm a vodíkové auto, Deň zvierat, Beseda so včelárom, Klíčenie semien – projekt, Zber papiera, Svetový deň bez tabaku, Voda v prírode - Deň vody v škole, Mórius Pedersen - Triedenie odpadu - ekologický projekt, "Eko-kalendár, Bio-enviro, Baterky na správnom mieste, Eko Alarm – Modul 1 a Modul 2, Včielka Ejka, Ochrana lesov, Mladý botanik, Príroda učebňou, učebňa v prírode, Tajomstvo rieš zvierat, projekty Svetový deň výživy, Svetový deň zvierat, More, aktivity zamerané na zvieratká, Voda v rukách človeka, Erasmusday: Zelená turistika, Zelené ŠKD, Kto rastie v parku, Eko vrecká, Deň slnka, Svetový deň zdravia, Požičaná planéta III. časť, Školské mlieko, Stromček pre vtáčiky, Zdravá škola, Zdravie na tanieri – žijeme zdravo, Trieda pod oblohou, Náučný chodník Strom života, Our environment, Školy v oute 2024, E-twinning, Zatoč s odpadom – klimatizuj sa, Separácia odpadu, Rovesnícke učenie, Zachráňme strom, Naučme deti kompostovať, Zbieranie batérie so Šmudlom, Power batery, Elektroodpad – dopad, ktorý poukazuje na životný cyklus elektrospotrebičov od ich výroby cez každodenné používanie až po likvidáciu. Ďalšími projektami sú napríklad S Velkou Bystřicou, Ako učiť o zmene klímy, Naša škola si s ekológiou sadne, Miesto kde žijem, 200 ton z lesa von, Svetové dni s EKO, Jesenný swap, Enviráčik a iné. Mnohé školy boli zároveň zapojené do medzinárodných projektov so školami v Českej republike, Francúzsku, či Nemecku. Taktiež boli úspešne v niektorých projektoch a získali podporu z mimorozpočtových zdrojov v tejto problematike a často využívali aj formy projektov cez európsky nástroj Erasmus. Niektoré školy sa zúčastnili exkurzií, ako napríklad do Energolandu v Mochovciach, alebo boli účastní na Noci výskumníkov. ZŠ Pieninská bola na exkurzii v ZŠ s MŠ Maximilána Hella v Štiavnických Baniach, s ktorou nadviazala spoluprácu ZŠ Pieninská. Organizovala tiež druhý ročník akcie Planéta Zem sa usmieva.

Program **Zelená škola** je najčastejšie využívaným programom v školách. Projekt sa zameriava na hľadanie cesty zmeny, ktorá povedie k zdravšej, "zelenšej" a aktívnejšej škole i spoločnosti.

O problematike životného prostredia nestačí len získavať vedomosti, ale je zároveň nevyhnutné snažiť sa zmeniť naše konanie. Urobiť zmenu, ktorú je vidieť a cítiť. Zelená škola podporuje tímovú prácu a pomáha vytvárať spoločnú víziu školy, ktorá rešpektuje a prakticky chráni životné prostredie. Počas celého certifikačného procesu je škola sprevádzaná a usmerňovaná regionálnym centrom a konzultantom, ktorý ju zároveň hodnotí. Regionálne centrum pravidelne organizuje vzdelávacie podujatia pre konzultantov a koordinátorov Zelených škôl. Školy, ktorým sa podarí úspešne zrealizovať všetkých sedem krokov, získajú na konci certifikačného obdobia medzinárodný titul - certifikát „Zelená škola“ a vlajku Eco-Schools. Za čiastočné splnenie podmienok si školy z certifikačnej slávnosti odnesú diplom „Na ceste k Zelenej škole“ a o vlajku Eco-Schools sa môžu uchádzať v nasledujúcich školských rokoch. Certifikát alebo diplom sa udeľuje vždy na jeden kalendárny rok, preto je potrebné jeho platnosť na ďalšie obdobie obhájiť. Na základe medzinárodného štandardu siedmich krokov je certifikát Zelená škola značkou kvality environmentálneho vzdelávania a manažmentu na školách. Vlajka a certifikát symbolizuje to isté na Novom Zélande, v Brazílii, vo Fínsku či u nás na Slovensku.

Tiež **materské školy** sa zapájajú do rôznych projektov a vedú deti k pozitívnemu prístupu k životnému prostrediu a zdravému životnému štýlu. Materské školy realizujú v rámci svojich školských vzdelávacích programov rôzne externé či interné projekty v oblasti environmentálnej výchovy. Cieľom výchovno-vzdelávacej činnosti v materských školách je teda aj budovanie pozitívneho vzťahu detí k prírode, k zdravému životnému štýlu. Dôraz je kladený na rozvoj prírodovednej gramotnosti, ekologickej gramotnosti, na efektívne využívanie edukačných aktivít aplikovaných pri pobyte detí vonku formou outdoorového vyučovania.

V oblasti environmentálnej výchovy materské školy aktívne spolupracujú so Slovenskou agentúrou životného prostredia, s Univerzitou Mateja Bela, s Lesmi Slovenskej republiky, so Štátnou ochranou prírody SR, s Tihányiovským kaštieľom, s neziskovou organizáciou Živica, s Ekocentrom Malá liška, so SOŠ Pod Bánošom v oblasti spoznávania života včiel.

Deti sa aktívne zapájajú do zberu elektroodpadu, papiera a gaštanov, zapájajú sa do aktivít v rámci Dňa stromu, Dňa Zeme, Dňa vody. Počas celého roka sa deti starajú o bylinkovú záhradu, o políčka, v inštalovaných hmyzích domčekoch v areáloch škôl poznávajú a pozorujú hmyz, lúčne kvety, stromy, vývin motýľa, sadia a množia odrezky, počas zimného obdobia prikrmujú vtáky vyrábajú domčeky pre ježkov. V mnohých materských školách sú vybudované náučné chodníky, vyvýšené záhony. Počas pravidelných vychádzok do prírody zbierajú rôzne prírodné materiály, ktoré využívajú pri tvorení a vyrábaní herbárov. Deti sa aktívne venujú problematike separácie odpadu, realizujú aktivity zamerané na trvalo udržateľný rozvoj a recykláciu odpadu.

V rámci projektu Adaptácia na zmenu klímy boli po areáloch MŠ Družby 3 a MŠ Šalgotarjanska 5, vybudované dažďové záhrady aj ďalších troch materských školách a to na MŠ Tulska 25, MŠ Nová 2 a MŠ Jilemnického 8. MŠ Profesora Sáru 3 a MŠ Na Starej tehelni 7 získali medzinárodný certifikát Zelená škola a vlajku Eco-Schools za zníženie uhlíkovej stopy a za úspešnú realizáciu medzinárodnej metodiky 7 krokov participatívnym spôsobom. MŠ Tatranská 63 získala medzinárodný certifikát Zelená ochrana prírody. V rámci tohto programu rozvíjajú u detí tvorivé a kritické myslenie, prostredníctvom praktickej a holistickej environmentálnej výchovy nachádzajú súvislosti a hlbšie porozumenie vzájomnými väzbami

medzi človekom a prírodou. Prostredníctvom aktívnej vzájomnej spolupráce jednotlivých inštitúcií sa zvýšila úroveň vzdelávacieho procesu, deti získali potrebné kompetencie a rozvíjali si svoje zručnosti v oblasti environmentu. MŠ Karpatská 3 získala prostredníctvom občianskeho združenia Srdiečko grant od spoločnosti Veolia na odvodnenie časti školského areálu a zatrávnenie plochy. Vo viacerých materských školách boli budované náučné chodníky a informačné tabule zamerané na ekológiu.

Materské školy realizujú v rámci svojich školských vzdelávacích programov externé aj interné projekty v oblasti environmentálnej výchovy. Informácie o týchto projektoch sú spracované v tabuľke.

MŠ / adresa	Interné projekty v rámci environmentálnej výchovy
9. mája 26	„Zelená edukácia v MŠ“, „Centrum zdravia“
29. augusta 14	„Škola podporujúca zdravie“
Buková 22	„Projekt ŠMUDLO“
Cesta k nemocnici 37	„Zeleninkové šialenstvo“
Družby 3	„Škola podporujúca zdravie“
Horná 22	„Škola podporujúca zdravie“, „Adamko hravo – zdravo“, „Prečo vlk šušlal“, „Projekt ŠMUDLO“
Hronská 18	„Škola podporujúca zdravie“
Jakubská cesta 77	„Zdravulienka“
Jilemnického 8	„Environmentálna výchova“
Karpatská 3	„Recyklohry“
Lazovná 32	„Zdravienkine dobrodružstvá“, „Projekt ŠMUDLO“
Magurská 14	„Environmentálna výchova“, „Zelená škola“
Na Starej tehelni 7	„Zelená škola“
Odbojárov 9	„Za krajšie mesto“
Profesora Sáru 3	„Zelená škola“
Radvanská 26	„Sedmokráska“, „Babičkina záhradka“, „Zober ma von“, „Projekt ŠMUDLO“
Radvanská 28	„Environmentálna výchova“, „Zdravienkine dobrodružstvá“, „Ekoprojekt“
Sásovská cesta 21	„Kamaráti s prírodou“, „Doktor príroda a planéta Zem“, „Projekt

	ŠMUDLO“
Strážovská 3	„Učenie o lese“, „Zasad' si svoju rastlinku“, „Zážitkové laboratórium“
Šalgotariánska 5	„Separovanie odpadu“, „Bylinková záhrada“
Tatranská 63	„Zelená škola“, „Projekt ŠMUDLO“
Tulská 25	„Priateľ prírody“, „Projekt ŠMUDLO“
ZŠ s MŠ Bakossova 5	„Projekt ŠMUDLO“

OTVORENÉ VLÁDNUTIE NA MIESTNEJ ÚROVNI V BANSKEJ BYSTRICI V OBLASTI PRŤIPÁCIE NA TVORBE VEREJNÝCH PRIESTOROV

V súčasnosti sa čoraz viac potvrdzuje, že obyvatelia a občianske iniciatívy, ktoré v meste fungujú, sú dôležitými partnermi a veľkou pomocou samosprávy pri zvládaní adaptácie sa na klimatickú krízu. Angažovanosť obyvateľov a zdroje, ktorými disponujú, môžu redukovať niektoré nedostatky zdrojov a kapacít samospráv pri riešení klimatickej krízy. Obyvatelia môžu flexibilne a efektívne prijímať a realizovať rôzne adaptačné opatrenia priamo vo svojich obydliach, v ich blízkosti, na sídliskách, alebo kdekoľvek v meste žijú. Napríklad môžu zadržiavať vodu, sadiť stromy, kríky a kvety, stavať vtáčie búdky, krmidlá aj hmyzie hotely, vysievať lúčne zmesi, či ponechávať plochy trávniku nepokosené. Všetky tieto opatrenia však musia byť konzultované s Mestom Banská Bystrica, resp. so ZAaRESom, ktorý na požiadanie pri niektorých dopytoch pomáha nielen s edukatívnou formou, ale aj priamo poskytnutím rastlinného materiálu, hnojiva či zeminy podľa možností. V našom meste sa spoluprácou obyvateľov a mesta v oblasti klimatickej krízy začali intenzívne zaoberať aj v rámci Iniciatívy pre otvorené vládnutie, ku ktorej sa mesto Banská Bystrica prihlásilo a ktorej cieľom je systematicky podporovať participatívne procesy a procesy spolupráce so širokou ako aj odbornou verejnosťou. Vykreoval sa druhý otvorený plán akčného vládnutia. Pokračujú aktivity v oblasti participácie a komunikácie s verejnosťou v rámci budovania kapacít zamestnancov MsÚ pre Otvorené vládnutie.

V rámci 10. ročníka participatívneho rozpočtu mesta Banská Bystrica prebehlo v januári 2025 verejné online hlasovanie, do ktorého sa zapojila široká verejnosť. Obyvatelia mesta mohli vybrať spomedzi 11 podaných projektových návrhov, ktoré vznikli v priebehu roku 2024. Na základe výsledkov hlasovania boli vybrané 4 víťazné projekty, ktoré budú realizované v priebehu tohto roka. Víťazné projekty sú Relaxpark Sásová – komunitný priestor s prvkami aktívneho oddychu a zelene, Sakury na Fončorde – výsadba stromoradia sakúr, ktoré zlepšia mikroklimu a estetiku sídliska, Radvanská letná obývačka pri Občianskom centre – komunitná zóna s dôrazom na prírodné materiály a tieňovú zeleň, Dopravné ihrisko pre najmenších. Z týchto štyroch víťazných návrhov majú **tri jasný environmentálny presah** – zamerané sú na výsadbu drevín, vytváranie tieňa, komunitné verejné priestory so zeleňou a ekologické prvky v sídliskovom prostredí. Tieto projekty prispievajú k zlepšeniu kvality života v mestských štvrtiach,

zvýšení odolnosti voči extrémom počasia a podporia komunitné väzby. Zároveň bola pre 11. ročník participatívneho rozpočtu, ktorý aktuálne prebieha na odporúčanie odborníkov určená odporúčaná téma „životné prostredie“, resp. tzv. modro-zelené riešenia. Cieľom tejto tematickej výzvy je motivovať obyvateľov, aby prichádzali s návrhmi, ktoré podporujú udržateľnosť, biodiverzitu, kvalitné mestské prostredie a reakciu na klimatické zmeny. Participatívny rozpočet tak ostáva nielen nástrojom demokratického zapojenia verejnosti, ale čoraz viac aj konkrétnym impulzom pre zlepšenie životného prostredia v meste zdola nahor, teda priamo od samotných obyvateľov.

Banská Bystrica 13. júna 2025

Ing. Martin Majling

Vypracoval Martin Majling v spolupráci so „Zeleným tímom mesta“ Martinom Lakandom, Jozefom Jankovom, Petrom Suchým, Michalom Masárom, Michalom Štúberom, Michalom Masárom, Beátou Kostúrovou, Michalom Valentom, Adriánom Kostúrom, Ondrejom Chramcom, ale aj Martinom Pavelekom, Iviciou Gašparovičovou, Máriou Mojžišovou, Zuzanou Gombalovou, Soňou Karikovou, Jessicou Môcikovou, Andrejom Hut'kom, Vladimírom Bállekom, Milenou Makovou, Janou Odrobiňákovou, Simonou Anelovou, Žanetou Hanzelyovou, Evou Hermánekovou a ďalšími.